

María Teresa Andruetto: **Juanova dežela.**

Prev. Barbara Pregelj. Ilustr. Gabriel Hernandez Walta.

Medvode: Malinc, 2014.

| 2. stopnja | spremna beseda

| revščina, otroci, ljubezen

To je prva knjiga argentinske avtorice, Andersenove nagrajenke 2012, prevedena v slovenščino. Ljubezenska zgodba med Juanom in Anarino se dogaja v času, ko dežela doživlja gospodarske zlome in grozljivo represijo v času vojaških diktatur. V besedilu spoznamo Argentino, vendar je problem univerzalen in tudi upoveden na takšen način, saj je avtorica uporabila strukturo tradicionalne pravljice. Brez moraliziranja, estetsko domiselno in osupljivo pretanjeno, predvsem pa večplastno besedilo, ki lahko prevzame tako mlade kot odrasle bralce. Poleg tega besedilo ni obsežno (52 str.) in je oblikovano v skladu s priporočili za oblikovanje gradiv za bralce z disleksijo.

Opozoriti velja tudi na izjemne črno bele ilustracije, ki jih je prispeval Gabriel Hernandez Walta, in na izčrpno spremno besedo prevajalke Barbare Pregelj, ki predstavi avtorico Marío Tereso Andruetto, njen odnos do literature, bistvene zgodovinsko-družbene značilnosti Južne Amerike, še posebej Argentine itd. **(Iz spremne besede črpam spodbude za branje: Barbara Pregelj, María Teresa Andruetto na poti k literaturi brez pridevnikov.)**

Spodbude za branje:

- K branju poskušam pritegniti vse učence 2. in 3. stopnje, torej tudi tiste, ki ne berejo za bralno značko in ki sploh ne berejo radi, saj je res kratko (52 str.), zelo »zračno« oblikovano in imenitno ilustrirano. Pričakujem, da bi ga lahko prebrali tudi oklevajoči bralci. Predvsem pa je besedilo mnogoplastno in večgeneracijsko!
Morda jih motiviram za branje s predstavitevijo z zadnje platnice:
Juanovi starši se na begu pred revščino preselijo s podeželskega severa v mesto. Zdaj ne gojijo več živine, pač pa se preživljajo z zbiranjem steklenic, papirja in kartona. V naselju Karton, kjer živijo, morajo to početi tudi otroci. Življenje v mestu postaja vse težje, a ko se poti Juana in Anarine prepletejo, tudi v njuni življenji posije sonce.
- Prisluhnem, kaj mi bodo učenci spontano povedali. Potem pa dodam kakšno vprašanje, da bi s pogovorom poglobili tisto, kar so opazili.
- Pri tem smo pozorni tudi do ilustracij: kaj menijo o njih učenci?
- Gre za ljubezensko zgodbo: v strahotno revnem naselju Karton se srečata Juan in Anarina, se zbližata, drug za drugega zrasteta, se borita in skupaj odideta po novi poti trdemu, a boljšemu življenju na podeželju naproti. Zgodba o odraščanju v Argentini je lahko univerzalna, saj lahko povsod najdemo revščino in povsod se rojeva ljubezen.

- Prepoznamo Argentino (morda vendarle samo »neko revno deželo ... iz Latinske Amerike): posledice nepravilnih vladnih ukrepov, ki vodijo v vse večjo revščino zemljiških najemnikov in delavcev; poskus, da bi ji obubožani kmetje ušli s selitvijo v mesto, pripadniki srednjega sloja pa v revnejše četrti; grozljivo revščino življenja na ulici, v naselju Karton, med kartonarji, kjer se nočnemu delu – nabiranju steklenic in kartona – ne more izogniti nihče, niti otroci; poskuse upora proti družbeni neenakosti in posledice represije.
- Naslov »Juanova dežela«: Juan je med španskogovorečimi zelo pogosto ime (slovenili bi ga Janez ali Ivan), zaradi česar sklepamo, da gre za deželo iz Latinske Amerike, obenem pa pravzaprav za zgodbo o sleherniku.
- Zgradba obeh delov zgodbe (tistega o Juanu in tistega o Anarini) je simetrična: izmenjavata se, ponavljata in dopolnjujeta, razlikujeta se le v majhnih podrobnostih, dokler se ne srečata v naselju Karton in prepleteta do te mere, da postaneta eno. Da gre v resnici za eno zgodbo, ki je univerzalna, sklepamo tudi po štetju poglavij, ki ne spremlja vsake zgodbe posebej, pa tudi po naslovu.
- Tako struktura zgodbe o Juanu in Anarini ohranja strukturo (tradicionalnih) pravljic (obrazec *dom - odhod od doma - vrnitev domov*): zgodbi o Juanu in Anarini se začneta na deželi in na periferiji v življenjskih razmerah, ki se tako poslabšajo, da morata dom zapustiti. A njuno bivanje v mestu, v naselju Karton, kljub neprizanesljivim okoliščinam pripomore k njenemu razvoju in zavestni odločitvi za vrnitev na deželo, v prvotni dom, ki pomeni tudi upanje na nov, boljši začetek.
- Kontrast med dramatično vsebino in pesniško, lirično obliko, priznava Andruetto, je hoten: »To grozno in žalostno zgodbo sem želela povedati s starodavnim in dvoumnim tonom, ki je zelo podoben tistemu iz pravljic. Svoja literarna junaka sem hotela predstaviti s pomočjo simetrij in jima obenem dodati metaforično dimenzijo.« Simetričnost, zrcalnost zgodb obeh protagonistov, določata tudi ponavljanje in močan ritem besedila, ki je zelo blizu poezije.

Nadaljnje spodbude za branje:

- Spoznavamo argentinsko avtorico Marío Tereso Andruetto, in sicer iz spremne besede Barbare Pregelj k tej knjigi, in na njeni domači strani: <http://www.teresaandruetto.com.ar/>
- Zgodba o Juanu in Anarini je resnična zgodba velikega števila otrok po vsem svetu. Revščina je zelo blizu tudi za marsikoga v Evropi in v Sloveniji. Se bomo pogovarjali kaj o tem?

V slovenskem prevodu imamo še en pretresljiv mladinski roman, ki govori o strašni revščini v Latinski Ameriki, v Braziliji, vendar je njegov konec povsem drugačen (ni tako pozitiven) kot v romanu *Juanova dežela*. V pogovoru z mladimi bralci lahko naredimo primerjavo obeh knjig!

Brulé, Michel: **Deček, ki je želel spati**. Prev. Radojka Vrančič. Ilustr. Ivan Milutchev. Ljubljana: Vale-Novak, 2007, 96 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih

| Jezus Kristus, revščina, Rio de Janeiro, sanje, sirote, smrt, vrednote

Čeprav se nam bo tu in tam zazdelo, da gre za sodobno "moraliteto", kakršnih je v stilu nove duhovnosti precej, pa je simbolična pripoved o dečku, ki želi spati, predvsem neolepšan prikaz sodobne brazilske družbe. V kratki noveli sledimo prvoosebni pripovedi dvanajstletnega Nina iz Ria de Janeira, ki mu po smrti matere ne preostane nič drugega kakor prosjačenje na ulici. V notranjih monologih spremljamo dečkov boj za lastno preživetje: ponižujočo revščino in pomanjkanje, izkoriščanje in izdajstvo odraslih, brezbriznost in moralno pokvarjenost bogatih, predvsem pa nasilnost in individualizem vlemesta,

kamor le poredko posije žarek človečnosti in sočutja. Glas Jezusa, ki ga deček posluša v svojih blodnjah in sanjah, je sicer podpora s strani tradicije: potrpežljivost kot preživetvena strategija, vse močnejše pa se v njem prebujata drug glas, ki se nam v sklepnem delu razkrije kot obtožba in protest zaradi nepravilnega ustroja sveta – glas orkanskega vetra (El Nina), ki bo nekega dne vse porušil in postavil na pravo mesto. (im)

(Vir: Polet nad črtasto pižamo ali pogum iz ptičje perspektive: <http://www.mkli.si/prirocnik/item/451>)

- V slovenščini imamo le malo prevodov mladinskih knjig argentinskih avtorjev:

Tri slikanice za otroke v predšolskem in zgodnjem bralnem obdobju:

Penizzotto, Pedro: 3 naslovi: **Deček brez sence, Pozor, hud pes, Snežko, beli prijateljček.**

Prev. Maja Kraigher. Ilustr. Pedro Penizzotto. Murska Sobota: Pomurska založba, 2011, 23 str.

| C | B- stopnja | velike tiskane črke

Slikanico avtorice Isol z naslovom **Poredni Petit = Petit, el monstruo** (Malinc, 2014), ki je predstavljena v naši »priporočilnici«: <http://www.bralnaznacka.si/upload/isol-za-bz-ok.docx>.

mag. Tilka Jamnik